
Luottolaitoksille

Ohje luottolaitosten merkittävien sijoitusten ilmoittamisesta Rahoitustarkastukselle

Rahoitustarkastus antaa rahoitustarkastuslain (SK:503/1993) 4 §:n 2 -kohdan nojalla seuraavan ohjeen, jonka mukaan luottolaitosten tulee tehdä Rahoitustarkastukselle luottolaitostoiminnasta annetun lain (LLL) 17 §:n 1 momentin 5 -kohdassa (SK:949/1996) tarkoitettu ilmoitus LLL:n 4a §:ssä tarkoitetuista luottolaitoksen merkittävistä sidonnaisuuksista muihin oikeushenkilöihin sekä 17 §:n 2 momentissa (SK:1607/1993) tarkoitettu ilmoitus tällaisissa sidonnaisuuksissa tapahtuneista muutoksista.

Ohjetta laadittaessa on otettu huomioon 29. päivänä kesäkuuta 1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/26/EY luottolaitosalan direktiivien 77/780/ETY ja 89/646/ETY, vahinkovakuutusalan direktiivien 73/239/ETY ja 92/49/ETY, henkivakuutusalan direktiivien 79/267/ETY ja 92/96/ETY, sijoituspalveluyritysten alan direktiivin 93/22/ETY sekä arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten (yhteissijoitusyritysten) alan direktiivin 85/611/ETY muuttamisesta toiminnan vakauden valvonnan tehostamiseksi, läheisten sidosten valvontaa koskevalta osalta.

1 Johdanto

LLL 4a §:n mukaisella merkittävällä sidonnaisuudella tarkoitetaan omistukseen tai siihen rinnastettavaan määräämisvaltaan perustuvaa mahdollisuutta vaikuttaa yhteisön hallintoon ja toimintaan. Luottolaitoksen toimiluvan myöntämisen edellytyksenä on LLL:n 11 §:n 1 momentin 2 -kohdan mukaan, että luottolaitoksen merkittävät sidonnaisuudet eivät estä luottolaitoksen tehokasta valvontaa. Luottolaitoksen toimilupa on mahdollista LLL:n 12 §:n 1 momentin 3 -kohdan nojalla peruuttaa, jos havaitut merkittävät sidonnaisuudet estävät luottolaitoksen tehokkaan valvonnan.

Merkittävän osuuden hankkimista yhtiön pääomasta ei pidetä luottolaitoksen valvontaa haittaavana merkittävänä sidonnaisuutena, jos omistus on hankittu ainoastaan väliaikaiseksi sijoitukseksi, jonka perusteella ei ole mahdollista vaikuttaa yrityksen rakenteeseen tai toimintapolitiikkaan. Jotta Rahoitustarkastus voisi tehokkaasti seurata mahdollisesti valvontaa haittaavien merkittävien sidonnaisuuksien muodostumista, on luottolaitosten ilmoitettava Rahoitustarkastukselle myös luonteeltaan väliaikaiset sijoitukset.

Sidonnaisuudesta ei tarvitse tehdä ilmoitusta Rahoitustarkastukselle tämän ohjeen perusteella, kun omistuksen kohteena on Suomessa toimiluvan saanut luottolaitos ja ilmoitus tulee tehdä Rahoitustarkastuksen harjoittamasta luottolaitosten omistajamuutosten valvonnasta annetun ohjeen nro 101.6 perusteella.

Luottolaitosten kansainvälisen toimintaverkoston osalta Rahoitustarkastus korostaa, että kotivaltion viranomaisena sen tulee saada konsolidoitua kirjanpitoon liittyvää ja muuta valvonnan edellyttämää tietoa luottolaitoksen kansainvälisestä toiminnasta ja että sen on voitava varmentaa tiedon paikkansapitävyys paikalla tehtävillä tarkastuksilla tai muilla keinoin ja arvioida tiedon merkitys suhteessa luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän toiminnan turvallisuuteen ja vakauteen. Erityiset raportointivaatimukset on asetettu tapauksille, joissa omistuksen kohde on ulkomainen luotto- tai rahoituslaitos.

2 Merkittävät sidonnaisuudet

2.1 Määritelmä

LLL:n 4a §:ssä tarkoitettu merkittävä sidonnaisuus voi olla luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön tai kahden oikeushenkilön välillä seuraavilla edellytyksillä:

luonnollinen tai oikeushenkilö omistaa suoraan tai välillisesti vähintään 20 % jonkin yhteisön osakkeista taikka sen jäsen- tai yhtiöosuuksista

luonnollisella tai oikeushenkilöllä on suoraan tai välillisesti vähintään 20 % jonkin yhteisön osakkeiden tai jäsen- taikka yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä; äänimäärän hallinta voi perustua omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen

luonnollisella tai oikeushenkilöllä on oikeus suoraan tai välillisesti nimittää taikka erottaa vähintään yksi viidesosa jonkin oikeushenkilön hallituksen tai siihen verrattavan toimielimen jäsenistä taikka sellaisen toimielimen jäsenistä, jolla on tämä oikeus, ja nimittämis- tai erottamisoikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin edellä tarkoitettu äänimäärä.

Merkittävän sidonnaisuuden katsotaan syntyvän välillisesti, kun luonnollisen henkilön tai yhteisön määräysvallassa on yhteisö, joka on merkittävässä sidonnaisuudessa kolmannen yhteisön kanssa. Määräysvallan voidaan katsoa syntyvän, kun yhteisöllä tai luonnollisella henkilöllä on yhteisössä

ääntenenemmistö tai kun ääntenenemmistöä yhteisöllä tai luonnollisella henkilöllä on sopimuksen perusteella oikeus yksin käyttää tai

jonka hallintoneuvoston, hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsenten enemmistön yhteisö tai luonnollinen henkilö on muutoin oikeutettu nimittämään tai erottamaan.

Jos osakkeenomistajalla, osakkaalla tai jäsenellä yhdessä määräysvallassaan olevien yhteisöjen kanssa tai näillä yhteisöillä keskenään on yhteisön ääntenemmistö tai oikeus nimittää tai erottaa sen hallintoneuvoston, hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsenten enemmistö, on myös viimeksi mainittu yhteisö tämän määräysvallassa oleva yhteisö.

Määräysvaltasuhde voi syntyä myös luonnollisen henkilön ja yhteisön sekä minkä tahansa oikeushenkilön ja yhteisön välille. Määräysvaltasuhde ei edellytä, että osakkeenomistajalla, osakkaalla tai jäsenellä on huomattava osuus yhteisön toiminnan tuloksesta, vaan jo mahdollisuus käyttää määräysvaltaa on riittävä. Määritelmän piiriin tulevat esimerkiksi yhtiöt, osuuskunnat ja yhdistykset, joissa henkilö voi osakas- tai muun sopimuksen tai holhottaviensa kautta käyttää määräysvaltaa.

Mitä tässä on sanottu määräysvallassa olevasta yhteisöstä, koskee soveltuvin osin määräysvallassa olevaa säätiötä.

Merkittävä sidonnaisuus muodostuu myös, kun luonnollisella henkilöllä on yhdessä jonkun lähipiiriinsä kuuluvan henkilön kanssa edellä tarkoitettu omistus, äänimäärä tai nimittämis- taikka erottamisoikeus. Omistaminen yhdessä ei edellytä yhteisomistusta, vaan kukin voi omistaa osuutensa yksinään. Henkilön lähipiiriin kuuluvat hänen aviopuolionsa, hänen kanssaan avioliiton omaisissa olosuhteissa elävä henkilö, häneen etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen taikka tällaisen henkilön aviopuoliso tai tällaisen henkilön kanssa avioliiton omaisissa suhteissa elävä henkilö. Lähipiiriin kuuluu myös sellainen henkilö, johon ensiksi mainittu on merkittävässä taloudellisessa riippuvuussuhteessa kuten esimerkiksi holhous- tai merkittävässä velkasuhteessa.

Merkittävä sidonnaisuus on myös niiden oikeushenkilöiden välillä, jotka ovat määräysvaltasuhteen vuoksi pysyvästi sidoksissa yhteen ja samaan oikeushenkilöön tai luonnolliseen henkilöön. Tällaisesta tilanteesta on kysymys esimerkiksi silloin, kun luottolaitoksessa määräysvaltaa käyttävä omistusyhteisö saa määräysvallan myös jossain toisessa yhtiössä. Luottolaitoksella on merkittävä sidonnaisuus tällaiseen yhtiöön.

2.2 Ilmoituksen sisältö

LLL 17 §:n 1 momentin 5 -kohdan mukaan luottolaitos ei saa aloittaa toimintaansa ennen kuin se on toimittanut Rahoitustarkastukselle selvityksen merkittävistä sidonnaisuuksistaan.

LLL 17 §:n 2 momentin mukaan luottolaitoksen on viipymättä ilmoitettava Rahoitustarkastukselle, jos merkittävässä sidonnaisuudessa tapahtuu muutos.

2.2.1 Sidonnaisuuden yksilöinti

- A) Kun omistuksen kohde on ulkomainen luotto- tai rahoituslaitos, tulee ilmoituksen sisältää tiedot seuraavista seikoista:

yhteisön pääkonttorin yhteystiedot
yhteisön pääasiallinen toimiala
miten yhteisön mahdollinen julkinen valvonta on paikallisesti järjestetty
yhteisön määräysvallassa olevat muut yhteisöt

Ulkomaisesta tytärluottolaitoksesta on Rahoitustarkastukselle lisäksi toimitettava:

tiedot isäntävaltion viranomaisen luottolaitokselle antamasta toimiluvasta sekä yhteisön toiminnan aloittamisajankohdasta tai ajankohdasta, josta lähtien yhteisö kuuluu luottolaitoksen konsolidointiryhmään;
toimitus- ja pääjohtajaa ja heidän varamiestään, johtokunnan jäseniä ja varajäseniä sekä johtoryhmän jäseniä koskeva sopivuus- ja luotettavuusselvitys, jota tarkoitetaan 3.10.2000 annetussa ohjeessa nro 101.10 (Dnro 10/175/99) luotettavuus- ja sopivuusselvityksen sisällöstä ja ilmoitusvelvollisuudesta;
luottolaitoksen organisaatiosta selvitys, josta ilmenevät toimintojen vastuusuhteet ja konsernin sisäinen raportointi sekä riskienhallinnan järjestäminen;
luottolaitoksen tase- ja tulosennuste toiminnan aloittamisvuodeksi ja kolmeksi seuraavaksi vuodeksi ja
luottolaitoksen virallinen vahvistettu tilinpäätös viimeiseltä tilikaudelta.

- B) Omistuksen kohde on muu ulkomainen yhteisö kuin luotto- tai rahoituslaitos:

toiminimi;
selvitys yhteisön pääasiallisesta toimialasta ja
selvitys yhteisön määräysvallassa olevista yhteisöistä.

C) Omistuksen kohde on muu kotimainen yhteisö kuin luottolaitos:

toiminimi ja ly-tunnus

2.2.2 Omistusosuuden ja äänivallan erittely

Rahoitustarkastukselle on ilmoitettava seuraavat tiedot omistus- ja äänioikeudesta:

- osakkeiden tai osuuksien lukumäärä ja nimellisarvo
- yhtiön osake- tai osuuspääoma
- osuus omistettavan yhtiön kaikista osakkeista tai osuuksista
- osuus äänivallasta sekä tiedot äänioikeuden määräytymisestä
- tiedot omistuksen jakaantumisesta omistajan määräysvaltaan kuuluvien yhteisöjen kesken.